

Flevoland, havenprovincie

Verslag van een symposium georganiseerd door Genootschap Flevo in samenwerking met de provincie Flevoland op 12 april 2018 in het provinciehuis te Lelystad

Om half twee start het symposium met een openingswoord van de heer Andries Greiner, voorzitter van Genootschap Flevo. Allereerst merkt hij op dat het Genootschap 80 jaar bestaat en memoreert hij evenementen die het Genootschap in het afgelopen jaar organiseerde: de symposia “Bodemdaling, het vervolg” en “De (mis)match op de arbeidsmarkt”, en een excursie naar de Marker Wadden. Ook dit jaar staan er interessante bijeenkomsten op de agenda: een conferentie over de stand van zaken met betrekking tot de Floriade en een jubileumsymposium op 14 november. Dan worden 100 jaar Zuiderzeewet en 80 jaar Genootschap Flevo herdacht, met als sprekers o.a. Willem van der Ham (biograaf van Cornelis Lely) en Herman Pleij. De niet-leden die vanmiddag aan het symposium deelnemen, hebben als jubileumaanbieding het lidmaatschap 2018 van het Genootschap cadeau gekregen.

De heer Greiner vervolgt zijn introductie met de aanleiding voor dit symposium. Flevoland is door verschillende ontwikkelingen een echte waterprovincie geworden, zeker nu Flevokust Haven volop in ontwikkeling is. Hij introduceert de eerste spreker en tevens dagvoorzitter Jan Nico Appelman, lid van Gedeputeerde Staten van Flevoland.

De heer Jan Nico Appelman reflecteert op de rijke geschiedenis van Flevoland op het gebied van economie, land en water. De laatste jaren is de maritieme ontwikkeling van Flevoland in een stroomversnelling geraakt. De samenhang met Europa, de grote transportnetwerken en de ontwikkeling van de binnenhavens hebben geleid tot een Nationale Maritieme Strategie vanuit het Rijk. Dit maritieme cluster kent verschillende aandachtspunten, waaronder zee- en binnenvaart, visserij en scheepsbouw, maar ook watersport en dienstverlening. Flevoland is de aangewezen provincie om de economische positie van de IJsselmeereconomie te

Genootschapsvoorzitter Andries Greiner (links) en gedeputeerde Jan Nico Appelman kort voor het begin van het symposium.

Jan Nico Appelman tijdens zijn inleiding voor ruim tachtig symposiumdeelnemers.

versterken en Flevokust Haven is daar de eerste uiting van. Deze haven kent twee locaties (“One port, two locations”): een overslaghaven bij Lelystad en een servicehaven bij Urk. De uiteindelijke realisatie (eind 2018) zal grote en hopelijk gunstige gevolgen hebben voor de economie, de lokale bedrijven, het onderwijs en de watersport. De overige sprekers zullen hier dieper op in gaan. Ter afsluiting vertoont hij de korte film ‘De vergeten haven’:
https://youtu.be/JOQIWn_qiQE.

De heer Arènso Bakker geeft inzicht in een strategie om de toegevoegde waarde van Flevokust Haven te laten zien. Hij is verbonden aan STIG, een internationaal opererende onderneming met veel kennis over water en havens die een integrale benadering van economische vraagstukken nastreeft. De polders van ingenieur Cornelis Lely waren vooral gericht op het winnen van land, en niet op de voordelen van water. Daarom zijn er weinig havens in Flevoland (het ‘foutje van Lely’, aldus het filmpje dat de heer Appelman aan het einde van zijn inleiding toonde). De ervaringen van de heer Bakker, vooral opgedaan in het buitenland, laten een vliegwielmodel zien, waarbij een proces op gang moet worden gebracht dat vanuit wensen (inpassing, draagvlak) via voorspelbaarheid (gaat het lukken?) naar het aantrekkelijk maken van het gebied leidt. Door het gebied te voorzien van Infrastructuur (hardware) alleen kom je er niet. Er is voor een succesvol project een constante wisselwerking tussen visie (waarom?), proces

Arènso Bakker.

(hoe?) en infrastructuur (wat?) nodig. De heer Bakker geeft een korte terugblik op het proces, de samenwerking en de doelen van Flevokust Haven. Van belang zijn economische duurzaamheid, versterking van de Metropoolregio Amsterdam en van de IJsselmeereconomie, en vergroting van de werkgelegenheid. Om het vliegwiel goed op gang te brengen is het volgens hem raadzaam een keuze te maken en daarop de nadruk te leggen bij de ontwikkeling van de Flevokust Haven. Dat sluit niet uit dat andere bedrijven zich in het havengebied zouden kunnen vestigen, maar creëert extra behoefte bij bedrijven in de sector of het marktsegment dat de voorkeur krijgt. De heer Bakker stelt voor, gezien de ligging en de behoeften, te focussen op 'agro' en 'circulair'. Door aan te sluiten bij de bestaande economische activiteiten start je vanuit kracht; clustervorming zal vervolgens zorgen voor een magneetwerking. Ten slotte wijst hij op het kantelend beeld van Lelystad: door de overslaghaven en de uitbreiding van Lelystad Airport wordt het een aantrekkelijke stad voor bedrijven om er zich te vestigen. De vraag of er niet te veel overslaghavens in Nederland komen, beantwoordt de heer Bakker met de constatering dat zich inderdaad een netwerk van complementaire overslaghavens ontwikkelt. Samenwerking tussen deze havens acht hij noodzakelijk. Als onderdeel van zijn presentatie vertoont de heer Bakker een animatie van het havenproject: <https://www.youtube.com/watch?v=gaTA4AwGwE4>.

Hierna is het woord aan de heer Daan Balk, die de analyse van de heer Bakker vanuit eigen ervaring bevestigt. Na een beeldende presentatie van de geschiedenis van zijn bedrijf Balk Shipyard (een familiebedrijf in de scheepsbouw sinds begin zeventiende eeuw) geeft hij met treffende voorbeelden aan dat de wereld verandert en dat hij met zijn bedrijf mee moet veranderen: van steeds nieuwe technologieën (3D-printing) tot steeds grotere schepen. De vragen en behoeften van zijn klanten – veelal uit het buitenland – vragen van hem dat hij zijn bedrijf steeds aanpast. De geschiedenis heeft laten zien dat groei onvermijdelijk is en een nieuwe locatie met meer ruimte, zoals de te ontwikkelen maritieme servicehaven bij Urk, dan een aantrekkelijke optie is. Dat het bedrijf Balk Shipyards op meerdere manieren kan bijdragen aan de lokale economie is voor de heer Balk zelf evident. Hij maakt voor zijn opdrachten alleen gebruik van Nederlandse producten en lokale arbeidskrachten. Groei voor zijn bedrijf is dus groei voor de werkgelegenheid in de regio, en verwant daaraan: groei van kansen voor het vakonderwijs. Daar zit nog een uitdaging vindt de heer Balk, want er is een groeiend tekort aan vakmensen.

Nederland heeft een toppositie als het gaat om scheepsbouw en zijn collega's zitten net zo om groeiruimte verlegen als hij. Als ontwikkelingen, zoals de mogelijke verbreding van de sluis in de Afsluitdijk bij Kornwerderzand, de waterverbinding met het achterland en de servicehaven gunstig uitpakken, dan vallen alle puzzelstukjes in elkaar, aldus de heer Balk.

Daan Balk.

De volgende spreker, de heer Durk Bijma, gaat door op het door de heer Balk genoemde tekort aan goed opgeleide vakmensen in de maritieme industrie. Hij is vestigingsdirecteur van ROC Friese Poort in Emmeloord en Urk (2000 studenten) en heeft maritiem beroepsonderwijs als specialisme. Hij deelt de zorg van de heer Balk en geeft aan sinds twee jaar steeds meer vakopleidingen aan te bieden, zowel voor jongeren als voor volwassenen. Op Urk wordt vooral les gegeven aan nautische mensen – binnenvaart en visserij – die grote delen van de tijd varen. Dit is behoorlijk uniek in Nederland; er zijn maar vijf nautisch-technische opleidingen. ROC Friese Poort is onderdeel van de Maritieme Academie, zodat er kennis en materiaal (zoals examens) kan worden uitgewisseld met andere instellingen. Naast opleidingen biedt ROC Friese Poort ook steeds meer cursussen aan, zoals ‘basic safety & medical care’. In aanvulling op de zorg van de heer Balk geeft de heer Bijma aan dat de school in Urk een goede reputatie heeft en goed gelegen is met het oog op toekomstige ontwikkelingen. Er is een kans op groei van werkgelegenheid en er zijn bij de bedrijven veel goed opgeleide mensen nodig. Wellicht zal de vestiging Urk versterkt worden met een *associate degree* (verkort hbo) en een practoraat. Zijn doel is behoud van talent in de regio en het tot stand brengen van een wisselwerking met lokale bedrijven. Zo kan de school gebruik maken van de bestaande kennis, nieuwe innovaties en werkervaringsplekken bij bedrijven, en heeft de scheepsbouw ervaren professionals dicht bij de hand. Ten slotte deelt hij met de aanwezigen zijn droom: een complete opleiding scheepsjachtbouw op Urk.

Durk Bijma.

De laatste spreker, mevrouw Gerdina Krijger, gaat in op de relatie tussen Flevoland en watersport. Zij is regiomanager van brancheorganisatie HISWA, en begint met het bijzondere nieuws dat de HISWA te Water dit jaar in de Bataviahaven van Lelystad plaats zal vinden. Na een korte uitleg over HISWA als watermerk (een keurmerk voor watersporters) en als vertegenwoordiger van de gehele watersportketen gaat mevrouw Krijger wat dieper in op trends en ontwikkelingen in de watersport. Hoewel de watersportbranche uitgebreid is – met 1,5 miljoen watersporters, 500.000 watervoertuigen, 4.500 kilometer vaarwater en een jaarlijkse omzet van 2,25 miljard euro – laten analyses zien dat landelijk, maar ook in Flevoland, de deelname aan waterrecreatie afneemt. Hiervoor geeft mevrouw Krijger verschillende redenen, zoals vergrijzing en de crisis, maar ook veranderd koopgedrag, waardoor veel jongeren uitgaan van ‘het gebruik’ van een schip in plaats van ‘het bezit’ ervan. Dit biedt in haar ogen ook kansen: met nieuwe innovatieve deelconcepten en gerichte marketing kunnen we doelgroepen aanspreken die tot voor kort nog onbekend waren met de geneugten van de watersport. Hiervoor heeft de HISWA een campagne opgezet onder de titel ‘Welkom op het Water’. Uit onderzoek blijkt dat waterrecreanten het IJsselmeergebied

Gerdina Krijger.

hoog waarden: hier zijn ruimte, natuur en rust te vinden. Van deze kwaliteiten zou Flevoland gebruik moeten maken.

Het laatste onderdeel van het symposium is het gesprek met de zaal. De aanwezigen krijgen gelegenheid om vragen te stellen of opmerkingen te maken en laten dat niet aan zich voorbijgaan. De vragen en opmerkingen op het gebied van vakonderwijs en specialisaties, human capital, de waterplantenproblematiek en de opvallende afwezigheid van Almere in dit hele verhaal leiden tot een geanimeerde en vrolijke interactie tussen sprekers en symposiumdeelnemers, waarbij veel gelachen wordt. Tijdens de borrel wordt nog informeel nagepraat. Er kan worden teruggekeken op een geslaagd symposium.

Via dagvoorzitter Jan Nico Appelman stelt Karin Senf een vraag aan de sprekers. Op de voorgrond Erik Boshuijzen.

Arènso Bakker reageert op een vraag uit de zaal, gade geslagen door de andere sprekers en genootschapsvoorzitter Andries Greiner.

Tekst: Erica Pierik

Foto's: Juul Baars

